

Een spectaculaire invasie van witsnuitlibellen

André de Baerdemaeker [ecoloog, Bureau Stadsnatuur; debaerdemaeker@bureaustadsnatuur.nl]
Rens de Boer [ecoloog, Bureau Stadsnatuur; deboer@bureaustadsnatuur.nl]

Wanneer je als Rotterdamse libellenliefhebber een witsnuitlibel wilt zien, dan moet je naar de Achterhoek, Limburg, of de Veluwe. Tenminste, dat was tot voor kort zo. In 2018 is daar op spectaculaire wijze verandering in gekomen. Witsnuitlibellen hebben deze zomer West-Nederland ontdekt en lijken overal op te duiken. Dat is ook te merken in regio Rijnmond en de rest van Zuid-Holland. Wat is hier aan de hand?

Kwetsbaar

Witsnuitlibellen zijn kwetsbare libellen die we voornamelijk kennen van de beste natuurgebieden van Europa. In Nederland kennen we vijf soorten, die allemaal een witte neus hebben, en die maar zelden in Zuid-Holland opduiken. De venwitsnuitlibel (*Leucorrhina dubia*) en Noordse witsnuitlibel (*L. rubicunda*) zijn het algemeenst in Nederland. Het zijn specialisten van zure vennen op de hogere zandgronden. De drie andere soorten zijn schaars in ons land. Ze zijn beschermd op Europees niveau: sierlijke witsnuitlibel (*Leucorrhina caudalis*), gevlekte witsnuitlibel (*L. pectoralis*) en oostelijke witsnuitlibel (*L. albifrons*) staan in de Europese Habitatrictlijn. Het zijn kritische soorten die voorkomen aan stilstaand water van goede kwaliteit met een rijke (onderwater)begroeiing.

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel lijkt dit jaar de meest wijdverbreide van alle witsnuiten. In de hele provincie werd hij opgemerkt, met een nadruk op de duingebieden. Binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam werden gevlekte witsnuitlibellen waargenomen in Hoek van Holland, Groot-IJsselmonde, en het Schiebroeksepark. Vlak buiten de stad dook hij ook op, waaronder in Rhoon en Ridderkerk. Op die laatste locatie werd zelfs waargenomen hoe eitjes werden afgezet.

Sierlijke witsnuitlibel

Het grootste spektakel komt toch wel van de sierlijke witsnuitlibel. Lange tijd was deze soort in Nederland afwezig, tot een zwervend mannetje in Limburg daar

▲ Een mannetje sierlijke witsnuitlibel op een lieleblad; Ridderkerk, 3 juni 2018. (Garry Bakker)

in 2006 een einde aan maakte. In 2010 vestigde een zich voortplantende populatie zich in de Weerribben (Van Grunsven 2018). In Zuid-Holland is de sierlijke witsnuitlibel voor 2017 nooit vastgesteld (Reemer 2002). In dat jaar werd een exemplaar gevonden in een woonwijk in Zoetermeer (Vos 2017). Het beeld is in 2018 compleet omgeslagen. Op verschillende plekken in Zuid-Holland zijn territoriale mannetjes vastgesteld: in Ridderkerk, Wassenaar, de Biesbosch en de Nieuwkoopse Plassen zaten ze op de drijvende bladen van waterlelie en gele plomp.

▲ Een mannetje gevlekte witsnuitlibel; Ridderkerk, 3 juni 2018. (Garry Bakker)

Venwitsnuitlibel

Daarmee is het feest nog niet ten einde. Ook de venwitsnuitlibel maakte zijn opwachting in de regio. Op 16 mei 2018 werd een vrouwtje gezien bij een

plasje langs de A15, ter hoogte van Rhoon. Op 26 mei werd een mannetje gefotografeerd in het duingebied bij Monster en op de 30e ook nog één in de Kapittelduinen bij Hoek van Holland. Die laatste is het eerste en enige geval van deze soort in de gemeente Rotterdam. We weten niet hoe deze invasie tot stand is gekomen. Misschien komt dat ooit nog. Het is in ieder geval een opzienbarende gewaarwording, al die zeldzame witsnuiten in de regio. Wat we vreemd vinden, is dat de Noordse witsnuitlibel in regio Rotterdam geheel afwezig lijkt, terwijl hij elders in de provincie wel meedoet. Misschien letten we niet goed genoeg op. Kijkt u weleens naar libellen? We zien uw meldingen met belangstelling tegemoet. ◀

Literatuur

- Grunsvan, R. van 2018 - Sierlijke witsnuiten zetten hun opmars door - Nature Today, 28 mei 2018
Reemer, M. 2002 - sierlijke witsnuitlibel - pp 316 in: De Nederlandse libellen (Odonata) - Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland - Leiden
Vos, J. 2017 - Gezien in Zoetermeer: Sierlijke witsnuitlibel in het libellenreservaat - Nieuwsbrief KNNV Zoetermeer 24(3): 21